



МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

Начальника Головного управління державної авіації України
(з основної діяльності)

30.09.2025

м. Київ

№ 162

Про затвердження Методичних рекомендацій державної авіації щодо організації та здійснення оцінювання кваліфікації, досвіду і компетентності викладачів (інструкторів), екзаменаторів, експертів з оцінювання практичних навичок та спостерігачів в організації з підготовки до технічного обслуговування авіаційної техніки (МРДА-44/25)

Відповідно до статті 7 Повітряного кодексу України, з метою надання рекомендацій організаціям, що беруть участь у підготовці персоналу до технічного обслуговування державних повітряних суден, згідно з Правилами схвалення організацій з підготовки до технічного обслуговування авіаційної техніки державної авіації (Частина-147В), затверджених наказом Міністерства оборони України від 23 грудня 2016 року № 714, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 06 лютого 2017 року за № 163/30031,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Методичні рекомендації державної авіації щодо організації та здійснення оцінювання кваліфікації, досвіду і компетентності викладачів (інструкторів), екзаменаторів, експертів з оцінювання практичних навичок та спостерігачів в організації з підготовки до технічного обслуговування авіаційної техніки (МРДА-44/25), що додаються.

2. Відділу сертифікації персоналу з технічного обслуговування управління підтримання льотної придатності Головного управління державної авіації України встановленим порядком здійснити підготовку цього наказу до розміщення на

головній сторінці офіційного вебсайту Міністерства оборони України в мережі Інтернет та в розділі “Діяльність. Нормативно-правова база. Перелік нормативно-правових актів, які розроблені Головним управлінням державної авіації України”, тип документа – “Наказ”.

3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на начальника управління підтримання льотної придатності Головного управління державної авіації України.

4. Наказ довести до особового складу Головного управління державної авіації України в частині, що стосується.

Начальник Головного управління
державної авіації України
полковник



Володимир ПЕРЕЛЬОТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ начальника Головного управління
державної авіації України
від 30 . 09 .2025 року № 162

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**державної авіації щодо організації та здійснення оцінювання кваліфікації,
досвіду і компетентності викладачів (інструкторів), екзаменаторів,
експертів з оцінювання практичних навичок та спостерігачів в організації
з підготовки до технічного обслуговування авіаційної техніки
(МРДА-44/25)**



м. Київ – 2025

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ начальника Головного управління
державної авіації України
від 30 . 09 .2025 року № 162

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**державної авіації щодо організації та здійснення оцінювання кваліфікації,
досвіду і компетентності викладачів (інструкторів), екзаменаторів,
експертів з оцінювання практичних навичок та спостерігачів в організації
з підготовки до технічного обслуговування авіаційної техніки
(МРДА-44/25)**

I. Загальні положення

1.1. Нормативні посилання та пов'язані документи:

Повітряний кодекс України;

Закон України “Про освіту”;

наказ Міністерства оборони України від 23 грудня 2016 року № 714 “Про затвердження правил державної авіації України з питань підтримання льотної придатності”, який зареєстровано в Міністерстві юстиції України 06 лютого 2017 року за № 160/30028;

наказ Міністерства оборони України від 15 лютого 2024 року № 120 “Про затвердження Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, закладах фахової передвищої військової освіти”, який зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26 березня 2024 року за № 453/41798;

наказ начальника Головного управління державної авіації України від 18 травня 2023 року № 49 “Про затвердження Прийнятих методів встановлення відповідності та керівного матеріалу до Правил видачі свідоцтв персоналу з технічного обслуговування авіаційної техніки державної авіації (Частина-66В)”;

наказ начальника Головного управління державної авіації України від 18 травня 2023 року № 52 “Про затвердження Прийнятих методів встановлення відповідності та керівного матеріалу до Правил схвалення організацій з підготовки до технічного обслуговування авіаційної техніки державної авіації (Частина-147В)”;

Керівництво про затвердження навчальних організацій (Doc 9841);

Правила аеронавігаційного обслуговування. Підготовка персоналу (Doc 9868);

Foreign Part 147 approvals – User Guide for the qualification and experience of instructors, knowledge examiners and practical assessors (UG.CAO.00154-003 dated 12.03.2020).

1.2. Метою цього документу є надання рекомендацій організаціям, що беруть участь у підготовці персоналу до технічного обслуговування державних повітряних суден (далі – ДПС). Крім того, у цих методичних рекомендаціях запропоновано підхід до встановлення кваліфікації та компетентності викладачів (інструкторів), екзаменаторів, експертів з оцінювання практичних навичок та спостерігачів. На відміну від жорстких вимог до рівня вищої освіти (вимоги Закону України “Про освіту”), заздалегідь встановленого професійного досвіду або навичок викладацького/екзаменаторського персоналу, які повинні бути продемонстровані аудитору (інспектору), необхідно використовувати більш гнучкі критерії, прийнятні для компетентного органу (далі – КО).

Також встановлено критерії, що мають застосовуватись до викладачів (інструкторів), екзаменаторів, експертів з оцінювання практичних навичок та спостерігачів, які здійснюють свою діяльність у схвалених КО організаціях згідно з вимогами Частини-147В.

II. Організація та здійснення оцінювання кваліфікації, досвіду і компетентності викладачів (інструкторів), екзаменаторів, експертів з оцінювання практичних навичок та спостерігачів

2.1. Загальні положення

Для початкової оцінки кваліфікації, компетентності та навичок для призначення викладачів (інструкторів), екзаменаторів та експертів з оцінювання практичних навичок запропоновані підходи, наведені в EASA UG.CAO.00154-003, а також розроблені рекомендації щодо продовження/повторної перевірки повноважень цього персоналу згідно з Частиною-147В.

Процеси оцінювання та продовження/повторної перевірки мають бути розроблені організацією з підготовки до технічного обслуговування (далі – ПТО) та викладені у відповідній процедурі Керівництва організації з підготовки до технічного обслуговування (далі – МТОЕ). Згідно з вимогами пункту (а) параграфу 147.A.110 Частини-147В організації з ПТО повинні зберігати інформацію про діяльність викладачів (інструкторів), екзаменаторів, експертів з оцінювання практичних навичок та спостерігачів протягом 5 років після їх звільнення з посад. В організації має бути створена система документування здобутих навичок, умінь і компетентності для продовження/повторної перевірки повноважень викладачів (інструкторів), екзаменаторів та експертів з оцінювання практичних навичок у схваленій організації з ПТО. Записи про ці перевірки мають бути занесені до особової картки. Рекомендований вигляд особової картки

персоналу організації з ПТО наведено у Додатку 1 до цих методичних рекомендацій.

Отже, важливо оцінити компетентність заявленого персоналу, враховуючи зазначені у цих методичних рекомендаціях критерії для встановлення показників, які КО використовує для перевірки рівня компетенції викладацького/екзаменаторського складу.

Викладачі (інструктори), екзаменатори, експерти з оцінювання практичних навичок та спостерігачі в організаціях з ПТО мають бути зазначені в Розділі 1.5 Частини 1 МТОЕ.

Водночас оцінювання компетентності не є співбесідою перед прийняттям на роботу, яка зазвичай базується на облікових даних. Оцінювання має фактично підтвердити, що кандидат знайомий з процедурами організації з ПТО, методами та технікою навчання. Це також можливість перевірити ставлення кандидата та його здібності до викладання, а також переконатися, що він/вона спроможна провести якісний курс та має адекватне розуміння навчального процесу.

Всі викладачі (інструктори), екзаменатори, експерти з оцінювання практичних навичок повинні не рідше ніж кожні 24 місяця, згідно з вимогою пункту (h) параграфу 147.A.105 Частини-147В, проходити підготовку в рамках підвищення кваліфікації, яка відповідно до АМС 147.A.105(h) “Вимоги до персоналу” АМС&GM до Частини-147В зазвичай триває 35 годин, але вона може бути розділена протягом 24 місяців на декілька елементів і має містити здобуття знань відповідно до меж повноважень в організації з ПТО (людський фактор, новітні методики підготовки, курси підготовки інструкторів, курси підготовки екзаменаторів, будь-які специфічні сучасні технології, відвідування відповідних лекцій та семінарів тощо). Записи мають вказувати, коли було заплановано підвищення кваліфікації та коли воно проводилося для кожного викладача (інструктора).

2.2. Вимоги до кваліфікації, компетентності та досвіду викладачів (інструкторів)

2.2.1. Загальні вимоги до викладача (інструктора)

Викладач (інструктор) – призначена особа, яка виконуватиме обов’язки викладання, для виконання яких він/вона має кваліфікацію (базова підготовка/підготовка на тип).

Усі викладачі (інструктори) незалежно від того, чи працюють вони постійно або тимчасово, мають пройти курс підготовки з методів навчання відповідно до національного стандарту або еквівалентного, прийнятного для КО, та бути здатними продемонструвати повне розуміння вимог Частини-66В та Частини-147В. Крім того, вони мають володіти практичними знаннями щодо відповідних процедур навчання, а також вміти їх застосовувати.

Викладач (інструктор) може не брати участь у підготовці матеріалів курсу підготовки (зміст, тривалість тощо), але він/вона має бути залученим/залученою до організації самих занять (створення слайдів, планування тощо).

Компетентний викладач (інструктор) має бути:

добре обізнаним щодо елементів підготовки, що містяться в межах його обсягу повноважень, а також щодо правил та конкретних процедур МТОЕ;

педагогом (мати педагогічні здібності) і має знати, як організовувати заняття, та як ефективно прочитати курс, чітко висвітлити основні моменти. Він також має вміти підтримувати зв'язок з певною аудиторією, що може вимагати докладання зусиль, наприклад, бар'єр мови або різноманітні напрямки діяльності слухачів на одному курсі підготовки (з точки зору попередньо набутих знань/досвіду тощо);

переконливим: мати необхідний досвід, який підтверджує, що викладач (інструктор) добре володіє предметом, принаймні достатньо для переконання слухачів, що вже мають досвід з технічного обслуговування (далі – ТО) типів ДПС. Він/вона має бути в змозі зрозуміти, а можливо і відповісти на низку питань, заданих слухачами, та має вміти відкрити зв'язок між академічною підготовкою, що надається слухачам, та фактичними завданнями з ТО, які будуть виконуватися протягом їх діяльності. Викладач (інструктор) також має зберігати і підвищувати рівень знань правил і процедур, а також чітко дотримуватись затверджених методів ТО і стандартів якості, які набуваються через свій власний досвід в авіаційному середовищі, що регулюється;

досвідченим і, зокрема, має бути ознайомленим з обладнанням та методами викладання, які використовуються в організації з ПТО для забезпечення занять.

Викладачі (інструктори) у схвалених організаціях з ПТО можуть поєднувати повноваження, наприклад екзаменатора знань та експерта з оцінювання практичних навичок. Ці інші повноваження мають бути чітко визначені для особи в рамках відповідного МТОЕ та зазначені в обсязі меж повноважень.

Викладачі (інструктори) за субпідрядом мають бути попередньо оцінені перед проведенням будь-якого курсу підготовки. Процес оцінювання включає співбесіду з керівником підготовки або його заступником, а також, проведення пробного заняття (за потреби) з метою визначення рівня знань потенційного викладача (інструктора) з предмету, його навичок та вміння. Усі такі оцінювання мають бути задокументовані та збережені організацією з підготовки до технічного обслуговування.

2.2.2. Викладач (інструктор) базової підготовки

Мінімальні базові критерії щодо кваліфікації та досвіду викладача (інструктора) базової підготовки наведені у таблицях 1 – 6 Додатка 2 до цих методичних рекомендацій.

В частині дотримання базових критеріїв потенційний викладач (інструктор) базової підготовки має пройти підготовку щодо конкретного модуля Частини-66В, що підлягає викладанню.

Викладач (інструктор) базової підготовки має відвідати низку занять у форматі “глядача” конкретного курсу модуля Частини-66В, які він/вона має проводити. Викладачу (інструктору) слід підготувати та провести заняття (за потреби), на якому має бути присутній керівник з підготовки або делегований

ним представник. Цей процес розглядається як частина оцінювання компетентності в організації з ПТО до того, як викладач (інструктор) отримав повноваження щодо проведення певного курсу підготовки. Таке оцінювання має бути задокументоване керівником з підготовки організації з ПТО, якщо він/вона має відповідну кваліфікацію. Таке оцінювання має бути прийнятним для КО. Приклад форми отриманих в організації з ПТО меж повноважень наведено у Додатку 3 до цих методичних рекомендацій.

2.2.3. Викладач (інструктор) теоретичної підготовки на тип ДПС

Мінімальні базові критерії щодо кваліфікації та досвіду викладача (інструктора) теоретичної підготовки на тип ДПС наведені у таблиці 10 Додатка 2 до цих методичних рекомендацій. Викладач (інструктор) має відвідати ряд лекцій у форматі “глядача” з курсу підготовки, які він/вона має проводити. Ця кількість може змінюватись в залежності від досвіду роботи викладача (інструктора) та схвалених процедур.

Також, викладачу (інструктору) слід підготувати та провести заняття (за потреби), на якому має бути присутній керівник з підготовки або делегований ним представник. Цей процес розглядається як частина оцінювання компетентності в організації до того, як викладач (інструктор) отримав повноваження щодо проведення певного курсу підготовки організації з ПТО. Проведене оцінювання має бути задокументоване керівником з підготовки організації з ПТО, якщо він/вона має відповідну кваліфікацію. Таке оцінювання має бути прийнятним для КО.

2.2.4. Викладач (інструктор) базової практичної підготовки/практичної підготовки на тип ДПС

Базові критерії щодо кваліфікації та досвіду викладача (інструктора) базової практичної підготовки та рекомендовані базові критерії для інструктора практичної підготовки на тип ДПС наведені у таблиці 8 Додатка 2 до цих методичних рекомендацій та у таблиці 12 відповідно.

Підготовка в рамках підвищення кваліфікації має підтверджувати відповідність практичним навичкам та гарантувати, де можливо, застосування практичної діяльності, тобто: залучення до таких робіт з ТО, як заміна агрегатів, зняття/встановлення компонентів, вбудований контроль, функціональні перевірки, ремонти тощо.

2.3. Вимоги до кваліфікації та досвіду екзаменаторів

2.3.1. Загальні вимоги до екзаменаторів

Екзаменатор – призначена особа, яка визначає рівень теоретичних знань слухачів за конкретним модулем, елементом або його частиною. Функція може включати складання та/або вибір запитань (опитувальник та есе), виконання самої екзаменаційної вправи для питань есе, оцінювання правильності відповідей (за винятком випадків, коли правильні відповіді визначені

заздалегідь) та остаточний висновок щодо рівня знань, продемонстрованих слухачем.

Особи, які виключно контролюють екзаменаційну сесію, що складається з попередньо відібраних запитань опитувальника, не вважаються екзаменаторами, а вважаються допоміжним персоналом (спостерігачами), і тому на них не поширюються вимоги до знань і досвіду, але вони мають пройти підготовку щодо описаної в МТОЕ процедури екзамену.

Мінімальні критерії щодо кваліфікації та досвіду такого допоміжного персоналу (спостерігачів) наведені в пункті 2.4 розділу II цих методичних рекомендацій.

Контроль екзаменів має забезпечувати відповідність умов екзамену Додатку 2 до Частини-66В (для базової підготовки) або пункту 3 Додатка 3 до Частини-66В (для підготовки на тип ДПС).

Відповідно до додатка 1 до АМС&ГМ до Частини-147В екзаменатори є єдиними особами, яким дозволено складати/підбирати екзаменаційні завдання. Вони можуть залучати інших осіб для оцінювання завершених екзаменів. Екзаменатори і особи, які залучаються для оцінювання, не мають бути викладачами (інструкторами), які залучаються до підготовки за цим конкретним модулем/підмодулем.

Щоб вважатися компетентним, екзаменатор має бути:

добре обізнаним щодо елементів, які включені до його обсягу екзаменування, а також щодо правил та конкретних процедур МТОЕ, що визначають організацію та здійснення екзаменування після проведення відповідної підготовки слухачів в організації з ПТО;

підготовленим до методики екзаменування. Екзаменатор має бути добре обізнаним з метою екзаменування та проводити екзаменування таким чином, щоб були продемонстровані справжні здібності слухача. Це включає технічні знання, а також за допомогою описових питань має визначатись здатність слухача правильно використовувати необхідну технічну документацію з ТО, та доповісти в зрозумілий та достатній спосіб про виконані завдання або прийняті рішення (наприклад, заходи з усунення дефектів/несправностей). Екзаменатор має дотримуватися нейтралітету та вести себе таким чином, щоб не вплинути на результат екзамену, наприклад, шляхом надання надмірної допомоги або пояснень слухачу.

Екзаменатор також має бути ознайомлений з інструментами та методами екзаменування, які використовуються у організації з ПТО для проведення екзаменів (письмовий екзамен за допомогою комп'ютера тощо).

Усі екзаменатори мають бути спроможними продемонструвати розуміння вимог правил (щонайменше Частини-66В та Частини-147В), процедур МТОЕ та пов'язаних процедур екзаменування.

2.3.2. Кваліфікація та досвід екзаменатора

Мінімальні базові критерії щодо кваліфікації та досвіду екзаменатора в залежності від виду підготовки наведені у таблиці 7 Додатка 2 до цих методичних рекомендацій та у таблиці 11 відповідно.

Також, екзаменатори мають бути:

ознайомлені з тематичним планом програми навчання/підготовки, включаючи кількість та рівень питань з кожного предмету;

спроможними скласти як описові, так і тестові питання. У випадку описових питань – зразок еталонної відповіді, яка містить детальне маркування ключових пунктів;

спроможними проаналізувати відповіді слухачів та надати зворотній зв'язок викладачу (інструктору) з підготовки, деталізуючи будь-які невідповідності результатів екзамену.

2.4. Вимоги до кваліфікації та досвіду спостерігачів (контролерів)

2.4.1. Загальні вимоги до спостерігачів (контролерів)

Спостерігачем (контролером) екзамену вважається особа, яка призначається організацією з ПТО для забезпечення належного проведення певного екзамену відповідно до схвалених процедур екзаменування в організації. Контроль екзаменів має забезпечувати відповідність умов екзамену Додатку 2 до Частини-66В (для базової підготовки) або пункту 3 Додатка 3 до Частини-66В (для теоретичної частини підготовки на тип ДПС).

Призначення такої особи може бути на постійні основі для тих екзаменів, які проводяться за схваленими адресами, або “тимчасовим” для екзаменів, що проводяться поза межами схвалених адрес. Вважається, що непостійне (“тимчасове”) призначення є чинним лише тоді, коли організація з ПТО має прийнятну процедуру у своєму МТОЕ. Отже, постійно призначені спостерігачі мають бути перелічені в Розділі 1.5 Частини 1 МТОЕ, а пункт/підпункт, що деталізує їх обов'язки та відповідальність, має бути у Розділі 1.3 Частини 1 МТОЕ.

Слід зазначити, що спостерігач (контролер) також може обіймати інші посади в організації/виконувати інші функції (наприклад, екзаменатора, експерта з оцінювання практичних навичок, викладача (інструктора)), які мають бути чітко визначені щодо цієї особи в рамках конкретного МТОЕ.

Процедура для проведення екзамену, як за схваленими адресами, так і поза межами схвалених адрес, має міститись у Розділах 2.12 та 2.16 Частини 2 МТОЕ.

2.4.2. Підготовка спостерігача

Спостерігачі не потребують такої ж кваліфікації, як і екзаменатори. Зокрема, їм не потрібно демонструвати спеціальні знання, доки їхні обов'язки суворо обмежуються тільки контролем і виключають будь-яку участь у підготовці екзаменаційних робіт або їх оцінювання.

У всіх випадках спостерігачі мають бути обізнані з вимогами Частини-147В, що стосуються захисту та безпеки екзаменаційних питань відповідно до схвалених процедур організації з ПТО.

Екзаменатор або керівник з екзаменування, або керівник з підготовки мають підготувати спостерігача стосовно його/її обов'язків та відповідальності відповідно до схвалених процедур.

Після такої підготовки має мати місце оцінювання, задокументоване керівником з якості або керівником з підготовки, включаючи записи про дату проведення та прізвище потенційного спостерігача. Така підготовка має бути прийнятною для КО. Записи про оцінювання слід зберігати в особовій справі. Оцінювання поточної підготовки не вимагається за умови, якщо особа виконувала обов'язки спостерігача принаймні 1 раз за 12-місячний період.

Підготовка для виконання функцій спостерігача має містити, але не обмежена нижченаведеним:

- підготовка екзаменаційних кімнат відповідно до вимог наданого організації з ПТО схвалення;

- особливу увагу слід звернути на відстань між слухачами. Для того, щоб столи були розміщені так, щоб кожен слухач не міг бачити роботу іншого слухача. Між ними має бути як мінімум 1 метр, і кожен слухач має знаходитися у полі зору спостерігача (кутовому просторі, видимому оком при фіксованому погляді і нерухомій голові, коли спостерігач розміщений обличчям до фронтальної частини екзаменаційної кімнати). Спостерігач має мати можливість бачити обличчя кожного слухача;

- не слід допускати розміщення слухачів в приміщенні, поки воно не буде належним чином підготовлено;

- особа кожного слухача має бути підтверджена до екзамену. За потреби, слід перевірити документи, що підтверджують особу;

- протягом усього періоду слід підтримувати належну безпеку екзаменаційних паперів. В екзаменаційній кімнаті має бути тільки необхідна кількість екзаменаційних завдань. За жодних обставин, аркуш відповідей екзаменаційного завдання не може знаходитися в екзаменаційному приміщенні, а оцінювання результатів проводитися поряд зі слухачами;

- слухачі мають бути чітко поінформовані про порядок проведення екзамену. Таке інформування може складатися з підготовленої заяви, яка адресована всім слухачам перед початком всіх екзаменів. Така заява висвітлює процедури та умови екзаменаційного процесу. Також, до заяви слід включити дії, які вживаються у разі припинення проведення екзамену з будь-якої причини;

- спостерігач не має спілкуватися зі слухачами, це також має бути висвітлено на інструктажі;

- екзамен має проводитися відповідно до схвалених процедур. У час проведення екзамену спостерігач не може виконувати будь-яку іншу роботу крім спостерігання за екзаменом.

2.5. Вимоги до кваліфікації та досвіду експертів з оцінювання практичних навичок

2.5.1. Загальні вимоги до експертів з оцінювання практичних навичок

Експерт з оцінювання практичних навичок – призначена особа, яка визначатиме рівень практичних знань/практичних навичок слухачів за конкретним модулем, елементом підготовки на тип ДПС або його частиною. Функція може включати складання та/або вибір практичних завдань і має

включати виконання самого практичного оцінювання, а також оцінку практичних навичок щодо завдань, охоплених оцінюванням.

Щоб вважатися компетентним, експерт з оцінювання практичних навичок має бути:

добре обізнаним з метою створення однозначного твердження щодо здібностей слухачів, які оцінюються. Експерт з оцінювання практичних навичок має мати необхідні знання та досвід виконання завдань, що будуть оцінюватися. Він також має вміти визначити, що слухач виконує завдання відповідно до чинних правил, використовуючи схвалені процедури, практику ТО тощо. Він має додатково бути ознайомлений з правилами та конкретними процедурами (МТОЕ тощо), що визначають проведення оцінювання практичних навичок після проведення відповідної підготовки в організації з ПТО;

підготовленим до методів оцінювання практичних навичок. Експерт з оцінювання практичних навичок має проводити оцінювання практичних навичок таким чином, щоб справжні здібності кандидата були продемонстровані. Це включає технічні знання, але також і здатність слухача правильно виконувати завдання в реальних умовах ТО, де застосовуються основні принципи впливу людського фактора (наприклад, виконання роботи в умовах стресу (тиск керівництва) або виконання реальних бойових завдань тощо). Експерт з оцінювання практичних навичок має дотримуватися нейтралітету та вести себе таким чином, щоб не вплинути на результат оцінювання, наприклад, шляхом надання зайвої допомоги слухачу, що знаходиться в стані стресу;

експерт з оцінювання практичних навичок має бути ознайомлений з інструментами або методами, які використовуються в організації з ПТО для оцінювання практичних навичок слухачів (навчальні ДПС, тренажери, макети тощо).

Всі експерти з оцінювання практичних навичок, незважаючи на те, найняті вони на постійній основі або з частковою зайнятістю, мають бути спроможними продемонструвати розуміння вимог правил (щонайменше Частини-66В та Частини-147В), процедур МТОЕ та пов'язаних процедур оцінювання практичних навичок.

Експерти з оцінювання практичних навичок мають допомагати інструкторам з практичної підготовки в розробці практичних завдань та критеріїв оцінювання.

2.5.2. Кваліфікація експертів з оцінювання практичних навичок

Базові критерії щодо кваліфікації та досвіду експерта з оцінювання практичних навичок під час проведення базової підготовки та підготовки на тип ДПС наведені у таблицях 9 та 13 Додатка 2 до цих методичних рекомендацій відповідно.

В організації з ПТО повноваження експерта з оцінювання практичних навичок та інструктора з практичного елементу курсу підготовки на тип ДПС можуть бути поєднані. Поєднання вищезазначених повноважень здійснюється за умови, що їх цілі чітко зрозумілі, критерії компетентності та кваліфікації відповідно до процедур організації виконуються для обох посад. За можливості

(залежно від розміру організації) рекомендується розділяти повноваження, щоб уникнути будь-якого конфлікту інтересів.

2.6. Надання повноважень викладачу (інструктору), екзаменатору, експерту з оцінювання практичних навичок

Організація з ПТО має підтримувати записи про проведені курси/екзаменування та ідентифікувати кількість досвіду, отриманого з кожного предмету викладачами (інструкторами)/екзаменаторами/експертами з оцінювання практичних навичок.

Відповідно до вимог пункту (h) параграфа 147.A.105 викладачі (інструктори), екзаменатори знань та експерти з оцінювання практичних навичок мають не рідше ніж кожні 24 місяці підвищувати свою кваліфікацію з питань, які ними викладаються або оцінюються. Це також має бути підтверджено чинним переглядом компетенції за зазначений період.

Форма 4 EMAR (EMAR Form 4) не подається до КО на викладачів (інструкторів) та екзаменаційних працівників організації з ПТО. Тому заявку на додатковий персонал або значне розширення обсягу існуючих повноважень (тобто на додавання іншого типу ДПС чи зняття обмежень щодо певних базових модулів/підмодулів) необхідно надати до КО за допомогою змін до МТОЕ разом із необхідним комплектом документів.

Перелік викладацького і екзаменаторського персоналу має точно вказувати для кожного персоналу дозволений обсяг діяльності (наприклад, “підготовка на тип ДПС, теоретична підготовка, Ми-8 (ТВ3-117) АТА 62, кат. В1”), а також будь-які застосовні обмеження (наприклад, “модуль 52, крім підмодуля 52.2”) та закінчення терміну дії наданого дозволу організації, якщо застосовно.

Перелік має бути складений таким чином, щоб інспектор КО міг легко перевірити наявність принаймні одного кваліфікованого викладача (інструктора), екзаменатора чи експерта з оцінювання практичних навичок, призначеного для кожної частини чи підчастини схваленої підготовки без будь-яких прогалин.

Переліком можна керуватися як окремим самостійним документом, на який посилаються в МТОЕ (тобто як пов’язаним з МТОЕ документом), за умови наявності в МТОЕ процедури контролю за таким документом та його переглядами.

Процес оцінювання компетентності та надання/продовження/відновлення дії повноважень має бути розроблений організацією з ПТО та визначений процедурою МТОЕ.

У процедурі мають бути зазначені особи, відповідальні за таке оцінювання, а також критерії, якими користується організація для визначення відповідності кандидата на конкретну посаду викладача (інструктора), екзаменатора знань або експерта з оцінювання практичних навичок.

Процедура оцінювання компетентності має включати особисту співбесіду кандидата з керівником з підготовки, перегляд кваліфікаційних документів кандидата, таких як сертифікати про підготовку або записи про досвід. За

потреби, процес оцінювання компетентності має завершуватися проведенням пробного заняття (або заняття під наглядом).

Організації з ПТО, які схвалені відповідно до вимог Частини-147В, повинні зберігати записи про підготовку викладачів (інструкторів), екзаменаторів, експертів з оцінювання практичних навичок та спостерігачів, а також забезпечувати персонал копіями документів, де зазначені межі їх повноважень.

Начальник управління підтримання льотної придатності
Головного управління державної авіації України
полковник



Дмитро ШПЕКО

Додаток 1

до Методичних рекомендацій державної авіації щодо організації та здійснення оцінювання кваліфікації, досвіду і компетентності викладачів (інструкторів), екзаменаторів, спостерігачів та експертів з оцінювання практичних навичок (пункт 2.1 розділу II)

Особова картка персоналу організації з підготовки до технічного обслуговування

Прізвище, ім'я, по батькові			
Посада			
Дата народження			
Персональний номер			
Номер меж повноважень			
Дата видачі та термін дії меж повноважень			
Продовження дії меж повноважень			
Дисципліни, що викладаються:			
Кваліфікація			
Досвід			
Період		Опис	
Інформація про отриману підготовку (до початку роботи)			
Тип курсів		Опис	
Подальша підготовка			
Курси підвищення кваліфікації			
Інші технічні курси			
Сфера діяльності			
Обов'язки	Рейтинг/категорія	Обмеження (тип ПС)	
Дата працевлаштування/контракту			
Дата закінчення працевлаштування/контракту (якщо застосовується)			

Додаток 2

до Методичних рекомендацій державної авіації щодо організації та здійснення оцінювання кваліфікації, досвіду і компетентності викладачів (інструкторів), екзаменаторів, спостерігачів та експертів з оцінювання практичних навичок в організації з підготовки до технічного обслуговування (Частина-147В)
(підпункт 2.2.2 пункту 2.2 розділу II)

Базові критерії щодо кваліфікації та досвіду

Відповідно до вимог пункту (с) параграфу 147.А.105 Частини-147В від організації з ПТО вимагається наявність потрібної кількості персоналу для планування/виконання теоретичної та практичної підготовки, проведення екзаменів і оцінювання практичних навичок відповідно до схвалення. Такий персонал має бути безпосередньо найнятий організацією з ПТО на постійній основі для забезпечення здатності організації відповідати вимогам схвалення.

Будь-який персонал, з яким укладено договори, де не вказана кількість годин роботи, вважатиметься підрядником, доки організація з ПТО не представить підтвердження, що:

- відповідає вимогам щодо працівника на постійній основі; та
- звітує про роботу за запитом; та
- не виконує жодної роботи для іншої організації з ПТО.

Невиконання будь-якої з вищезазначених вимог вважається невиконанням організацією своїх зобов'язань згідно з Частиною-147В. Недоліки відповідного рівня оголошуються відповідно до вимог параграфу 147.А.160. Якщо це впливає на спроможність організації з ПТО підтримувати обсяг схвалення, КО може прийняти рішення про призупинення дії, обмеження або анулювання схвалення.

Залучення інструкторів-підрядників дозволено, якщо організація з ПТО доведе КО, що без залучення такого персоналу вона не може підтримувати обсяг схвалення.

Згідно з вимогами пункту (f) параграфу 147.А.105 Частини-147В досвід роботи та кваліфікація викладачів, екзаменаторів та експертів з оцінювання практичних навичок встановлюються за офіційно визначеними критеріями або згідно з процедурою і стандартом, погодженими компетентним органом.

Рекомендовані методи та засоби підтвердження мінімальних вимог до кваліфікації і компетентності викладачів (інструкторів), екзаменаторів та експертів з оцінювання практичних навичок наведені у таблицях, що містяться у цьому додатку. Однак у деяких випадках організація з ПТО може запропонувати альтернативні засоби, в рамках національних вимог законодавства, та прийнятні КО. В цьому випадку інспектор КО має бути впевнений, що вони забезпечують не менший рівень компетентності запропонованого викладача (інструктора), екзаменатора чи експерта з оцінювання практичних навичок.

Базова підготовка

№ з/п	Модуль (група модулів)	№ таблиці з вимогами
Викладачі		
1	Модулі: 1, 2, 3, 4	Таблиця 1
2	Модулі: 5, 6, 8	Таблиця 2
3	Модулі: 7	Таблиця 3
4	Модулі: 9	Таблиця 4
5	Модулі: 10	Таблиця 5
6	Модулі: 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 50, 51, 52, 53, 54, 55	Таблиця 6
Базова підготовка – екзаменатори		
7	Модулі: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 50, 51, 52, 53, 54, 55	Таблиця 7
Викладач (інструктор) практичної підготовки		
8	Модулі: 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15. 16	Таблиця 8
Експерт з оцінювання практичних навичок		
9	Модулі: 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15. 16	Таблиця 9

Підготовка на тип державного повітряного судна

№ з/п	Модуль (група модулів)	№ таблиці з вимогами
Викладачі (інструктори) з теоретичної підготовки		
1	Теоретична підготовка на тип ДПС	Таблиця 10
Екзаменатори теоретичної підготовки		
2	Теоретична підготовка на тип ДПС	Таблиця 11
Викладач (інструктор) практичної підготовки		
3	Практична підготовка на тип ДПС	Таблиця 12
Експерт з оцінювання практичних навичок		
4	Практична підготовка на тип ДПС	Таблиця 13

Таблиця 1

Базова підготовка – Викладач. Модулі: 1, 2, 3, 4		
Кваліфікація/ досвід	Відповідність за освітою	Примітки/обмеження
Знання за фахом	- Варіант 1: рівень знань, підтверджений дипломом* за спеціальністю встановленого зразка, або прийнятним еквівалентом або - варіант 2: базове свідоцтво Частини-66В з відповідною категорією (наприклад, В1 для інструкторів В1) або - варіант 3: Сертифікати визнання згідно з Частиною-147В (підготовка + екзаменування) для модулів, що будуть викладатися, на відповідному рівні (тобто, Модуль 1, рівень 2 для інструктора В1/В2 з повноваженнями викладання – Модуль 1)**. Межі повноважень обмежуються складеними модулями.	* наприклад, коледж, університет тощо спеціальність за дипломом повинна відповідати модулям, що викладаються (програма повинна включати підмодулі Додатка 1 до Частини-66В), а рівень підготовки повинен бути адаптований до рівня знань (1, 2 або 3) модулів, що викладаються. ** Для уникнення конфлікту інтересів, екзаменування за Частиною-147В не може проводитися в організації, де інструктор буде виконувати свої повноваження, якщо не будуть прийняті спеціальні заходи, схвалені КО, для забезпечення чесного складання екзамену.
Педагогічна майстерність	- Варіант 1: Сертифікат інструктора, виданий юридичною особою* або - варіант 2: навчання за “Курсом підготовки інструкторів” або - варіант 3: оцінка, проведена та задокументована керівником з підготовки організації, якщо він має відповідну кваліфікацію як інструктор, відповідно до процедури МТОЕ та прийнятна для КО після проведення аудиту на місці в реальних умовах підготовки.	* Якщо отримання такого сертифіката вимагає компетентний орган держави, де інструктор буде використовувати свої повноваження. Слід продемонструвати такий сертифікат для КО, особливо якщо сертифікат був виданий в іншій державі.
Інші знання	Задокументоване ознайомлення із спеціальними процедурами та вимогами до підготовки (наприклад, організація курсів, відвідування тощо), як описано в МТОЕ.	
Досвід за фахом	Не обов'язково	* однак, практичний досвід в технічному обслуговуванні ДПС, проєктуванні або виробництві авіаційної техніки бажаний; перевага для інструктора – розуміння практичного застосування спеціальних знань і для того, щоб оцінити знання, які слухач повинен отримати (наприклад, для інструктора з математики практичне застосування того, як можуть бути прочитані діаграми, зв'язок між блоками (метрична система) або визначення центру ваги тощо).

Базова підготовка – Викладач. Модулі: 5, 6, 8		
Кваліфікація/ досвід	Відповідність за освітою	Примітки/обмеження
Знання за фахом	- Варіант 1: рівень знань, підтверджений дипломом* за спеціальністю встановленого зразка, або прийнятним еквівалентом та отримана підготовка щодо конструкції, функціонування та експлуатації відповідних типових систем повітряного судна і компонентів або - варіант 2: базове свідоцтво за Частиною-66В з відповідною категорією (наприклад, В1 для інструкторів В1) або - варіант 3: Сертифікати визнання згідно з Частиною-147В (підготовка + екзаменування) для модулів, що будуть викладатися, на відповідному рівні**. Межі повноважень обмежуються складеними модулями.	* наприклад, коледж, університет, тощо спеціальність за дипломом повинна відповідати модулям, що викладаються (програма повинна включати підмодулі Додатка І до Частини-66В), а рівень підготовки повинен бути адаптований до рівня знань (1, 2 або 3) модулів, що викладаються. ** Для уникнення конфлікту інтересів, екзаменування за Частиною-147В не може проводитися в організації, де інструктор бути виконувати свої повноваження, якщо не будуть прийняті спеціальні заходи, схвалені КО, для забезпечення чесного складання екзамену.
Педагогічна майстерність	- Варіант 1: Сертифікат інструктора, виданий юридичною особою встановленого зразка і прийнятний компетентним органом держави, де інструктор буде використовувати свої повноваження або - варіант 2: навчання за “Курсом підготовки інструкторів” або - варіант 3: оцінка, проведена та задокументована керівником з підготовки організації, якщо він має відповідну кваліфікацію як інструктор, відповідно до процедури МТОЕ та прийнятна для КО після проведення аудиту на місці в реальних умовах підготовки.	
Інші знання	Задокументоване ознайомлення із спеціальними процедурами та вимогами до підготовки (наприклад, організація курсів, відвідування тощо), як описано в МТОЕ.	
Досвід за фахом	Не обов’язково	* однак, бажано мати практичний досвід в технічному обслуговуванні, проектуванні або виробництві авіаційної техніки; перевагою для інструктора є розуміння практичного застосування фахових знань, і для того, щоб оцінити знання, які слухач повинен отримати.

Базова підготовка – Викладач. Модуль: 7		
Кваліфікація/ досвід	Відповідність за освітою	Примітки/обмеження
Знання за фахом	- Варіант 1: рівень знань, підтверджений дипломом навчального закладу*, акредитованого, за спеціальністю з технічного обслуговування повітряних суден. Програма підготовки повинна відповідати елементам Додатка 1 до Частини-66В для відповідного рівня та категорії/ підкатегорії (наприклад, В1.3) та принаймні, завершена підготовка на тип відповідно до стандарту Частини-66В, із зазначенням категорії/підкатегорії (наприклад, В1.3) або - варіант 2: базове свідоцтво за Частиною-66В з відповідною категорією (наприклад, В1 для інструкторів В1) та принаймні, наявність рейтингу в свідоцтві із зазначенням категорії/підкатегорії (наприклад, В1.1) для відповідного типу повітряного судна або - варіант 3: Сертифікати визнання згідно з Частиною-147В до модуля 7 із рівнем 3 (підготовка + екзаменування)** та принаймні, завершена підготовка на тип відповідно до стандарту Частини-66В, із зазначенням категорії/підкатегорії (наприклад, В1.1) або - варіант 4: спеціалізована підготовка, отримана в прийнятній організації з підготовки/навчальному закладі за фахом (наприклад, зварювання, неруйнівний контроль тощо)***.	* підготовка повинна відповідати програмі підготовки в обсязі модуля 7 за рівнем 3. ** Для уникнення конфлікту інтересів, екзаменування за Частиною-147В не може проводитися в організації, де інструктор використовує свої права, якщо не будуть прийняті спеціальні заходи, схвалені КО, для забезпечення чесного складання екзамену. *** метою є сприяння використанню інструкторів, які не спеціалізуються на технічному обслуговуванні, але залучаються до проведення спеціалізованої підготовки (наприклад, зварювання) як частини модулю 7, і під наглядом інструкторів з технічного обслуговування в обсязі модуля 7. Викладання дисциплін обмежується відповідними підмодулями.

Базова підготовка – Викладач. Модуль: 7		
Кваліфікація/ досвід	Відповідність за освітою	Примітки/обмеження
Педагогічна майстерність	- Варіант 1: Сертифікат інструктора, виданий юридичною особою і прийнятий компетентним органом держави, де інструктор буде використовувати свої повноваження або - варіант 2: навчання за “Курсом підготовки інструкторів” або - варіант 3: оцінка, проведена та задокументована керівником з підготовки організації, якщо він має відповідну кваліфікацію як інструктор, відповідно до процедури МТОЕ та прийнятна для КО після проведення аудиту на місці в реальних умовах підготовки.	
Інші знання	- Рівень* володіння англійською мовою, необхідний для технічного обслуговування повітряного судна (міжнародні вимоги до підготовки) та - підготовка за напрямками: Частина-66В (базовий), Частина-147В (базовий) і Частина-145В (детальний), процедури керівництва (МТОЕ тощо).	* Рівень володіння англійською мовою визначається: - варіант 1: чинним сертифікатом про мінімальний рівень володіння мовою B1 (або еквівалентний рівень) відповідно до Спільних європейських критеріїв володіння іноземними мовами (CEFR), або еквіваленту, який прийнятий для КО або - варіант 2: оцінкою, проведеною та задокументованою керівником з підготовки організації, якщо він має відповідну кваліфікацію як інструктор відповідно до процедур МТОЕ. Оцінювання повинне підтвердити навички, що відповідають мініальному рівневі B1 (або еквівалентному рівню) згідно з CEFR, або еквіваленту, який прийнятий для КО.
Досвід за фахом	- Три роки відповідного досвіду в державній (військовій) авіації (технічне обслуговування/ремонт авіаційної техніки) або прийнятний для КО еквівалент; досвід повинен відповідати дисциплінам, що будуть викладатися.	

Таблиця 4

Базова підготовка – Викладач. Модуль: 9		
Кваліфікація/ досвід	Відповідність за освітою	Примітки/обмеження
Знання за фахом	- Варіант 1: задокументована підготовка за дисципліною “Людський фактор в авіації”/“Людський фактор при технічному обслуговуванні” протягом мінімум двох днів. Програма підготовки повинна відповідати Додатку 1 до Частини-66В або - варіант 2: Сертифікат визнання з модулю 9 на рівні 2 (підготовка та екзаменування).*	* Для уникнення конфлікту інтересів, екзаменування згідно з вимогами Частини-147В не може проводитися в організації, де інструктор буде використовувати свої повноваження, якщо не будуть прийняті спеціальні заходи, схвалені КО, для забезпечення чесного складання екзамену.
Педагогічна майстерність	- Варіант 1: Сертифікат інструктора, виданий юридичною особою і прийнятий компетентним органом держави, де інструктор буде використовувати свої повноваження* або - варіант 2: навчання за “Курсом підготовки інструкторів” або - варіант 3: оцінка, проведена та задокументована керівником з підготовки організації, якщо він має відповідну кваліфікацію як інструктор, відповідно до процедури МТОЕ та прийнятна для КО після проведення аудиту на місці в реальних умовах підготовки.	* Пред’явлення такого сертифіката КО обов’язкове (необхідно продемонструвати, що сертифікат прийнятий для КО), особливо якщо сертифікат був виданий в іншій державі.
Інші знання	- Підготовка за напрямками: Частина-66В (базовий), Частина-147В (базовий) і Частина-145В (детальний), процедури керівництва (МТОЕ тощо) та задокументоване ознайомлення із спеціальними процедурами та вимогами до підготовки (наприклад, організація курсів, відвідування тощо), як описано в МТОЕ.	
Досвід за фахом	Не обов’язково	* Однак, досвід роботи з урахуванням людського фактора, який впливає на технічне обслуговування авіаційної техніки (досвід з лінійного та базового технічного обслуговування), є перевагою.

Базова підготовка – Викладач. Модуль: 10		
Кваліфікація/ досвід	Відповідність за освітою	Примітки/обмеження
Знання за фахом	- Задokumentована підготовка згідно з вимогами, що описані у Додатку 1 до Частини-66В, модуль 10 або задokumentоване ознайомлення із спеціальними процедурами та вимогами до підготовки (наприклад, організація курсів, відвідування тощо), як описано в МТОЕ.	
Педагогічна майстерність	- Варіант 1: Сертифікат інструктора, виданий юридичною особою і прийнятий компетентним органом держави, де інструктор буде використовувати свої повноваження* або - варіант 2: навчання за “Курсом підготовки інструкторів” або - варіант 3: оцінка, проведена та задokumentована керівником з підготовки організації, якщо він має відповідну кваліфікацію як інструктор, відповідно до процедури МТОЕ та прийнятна для КО після проведення аудиту на місці в реальних умовах підготовки.	* Пред’явлення такого сертифіката КО обов’язкове (необхідно продемонструвати, що сертифікат прийнятний для КО), особливо якщо сертифікат був виданий в іншій державі.
Інші знання	Не обов’язково	Не обов’язково
Досвід за фахом	- Досвід з технічного обслуговування в умовах застосування вимог (наприклад, схвалена за Частиною-145В організація з технічного обслуговування та ремонту).	

Таблиця 6

Базова підготовка – Викладач. Модулі: 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 50, 51, 52, 53, 54, 55		
Кваліфікація/ досвід	Відповідність за освітою	Примітки/обмеження
Знання за фахом	- Варіант 1: рівень знань, підтверджений дипломом* встановленого зразка за фахом, і охоплює дисципліну, що викладається, або прийнятним аналогічним документом (еквівалентом) або - варіант 2: базове свідоцтво за Частиною-66В з відповідною категорією (наприклад, В1 для інструкторів В1) або - варіант 3: Сертифікати визнання згідно з Частиною-147В (підготовка + екзаменування) для модулів, що викладаються на відповідному рівні**. Межі повноважень обмежуються складеними модулями або - варіант 4: спеціалізована підготовка, отримана в прийнятній організації з підготовки/навчального закладу за фахом (наприклад, зварювання, неруйнівний контроль тощо)***.	* Спеціальність, яка вказана в дипломі, повинна відповідати модулям, що викладаються (програма повинна включати підмодулі Додатка 1 до Частини-66В), а рівень підготовки адаптований до рівня (1, 2 або 3) модулів, що будуть викладатися. ** Для уникнення конфлікту інтересів, екзаменування згідно з вимогами Частини-147В не може проводитися в організації, де інструктор використовує свої повноваження, якщо не будуть прийняті спеціальні заходи, схвалені КО, для забезпечення чесного складання екзамену. *** метою є сприяння використання інструкторів для проведення спеціалізованої підготовки (наприклад, гідравлічна система) як частини повного модулю та під наглядом керівника з підготовки. Викладання обмежується відповідними підмодулями. Прийнятна спеціалізована підготовка може, наприклад, включати спеціалізоване навчання, запропоноване виробниками авіаційної техніки.
Педагогічна майстерність	- Варіант 1: Сертифікат інструктора, виданий юридичною особою і прийнятий компетентним органом держави, де інструктор буде використовувати свої права* або - варіант 2: навчання за “Курсом підготовки інструкторів” або - варіант 3: оцінка, проведена та задокументована керівником з підготовки організації, якщо він має відповідну кваліфікацію як інструктор, відповідно до процедури МТОЕ та прийнятна для КО після проведення аудиту на місці в реальних умовах підготовки.	* Пред’явлення такого сертифіката КО обов’язкове (необхідно продемонструвати, що сертифікат прийнятний для КО), особливо якщо сертифікат був виданий в іншій державі.
Інші знання	Документоване ознайомлення із спеціальними процедурами та вимогами до підготовки (наприклад, організація курсів, відвідування тощо), як описано в МТОЕ.	

Продовження додатка 2

Продовження таблиці 6

Базова підготовка – Викладач. Модулі: 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 50, 51, 52, 53, 54, 55		
Кваліфікація/ досвід	Відповідність за освітою	Примітки/обмеження
Досвід за фахом	Один рік відповідного досвіду в сфері державної (військової) авіації. Досвід повинен бути адаптований для охоплення дисциплін, що викладаються, і придбаний у авіаційній інженерно-технічній службі або під час базового технічного обслуговування.	

Таблиця 7

Базова підготовка – Екзаменатор		
Кваліфікація/ досвід	Відповідність за освітою	Примітки/обмеження
Знання за фахом	Екзаменатори повинні відповідати тим же критеріям, що діють для інструкторів теоретичного елементу конкретного модуля (наприклад, екзаменатор модулю 11 відповідає критеріям щодо інструктора з модулю 11).	
Педагогічна майстерність	- Навчання за “Курсом підготовки екзаменаторів” та - оцінка, проведена та задокументована керівником з екзаменування організації, якщо він має відповідну кваліфікацію як екзаменатор, відповідно до процедури МТОЕ.	
Інші знання	Підготовка з проведення екзаменування згідно з процедурами МТОЕ та стандарту екзамену відповідно до вимог Частини-66В.	
Досвід за фахом	Не обов’язковий, однак практичний досвід з технічного обслуговування систем державних повітряних суден, проектування чи виробництва є перевагою.	

Таблиця 8

Базова підготовка – Викладач (інструктор) з практичної підготовки		
Кваліфікація/ досвід	Відповідність за освітою	Примітки/обмеження
Знання за фахом	- Варіант 1: базове свідоцтво за Частиною-66В з відповідною категорією (наприклад, В1 для інструкторів В1) та наявність у свідоцтві із зазначенням відповідної категорії рейтингу кожного типу державного повітряного судна, що використовується під час підготовки або - варіант 2: Сертифікат визнання* згідно з вимогами Частини-147В (відповідно категорій В1 або В2), що охоплює підготовку та екзамнування з модуля 7 (рівень 3), модулів 9 та 10 (рівень 2) та модулів 11 і 17 (на рівні, що визначається Додатком 1 до Частини-66В)** та схвалена підготовка на тип (теоретичний та практичний елементи) відповідної категорії для кожного типу державного повітряного судна, що використовується під час підготовки або - варіант 3: спеціалізована підготовка, отримана в прийнятній організації з підготовки/навчальному закладі за фахом (наприклад, зварювання, неруйнівний контроль тощо)***. Викладання обмежується дисциплінами/методами, що охоплюють спеціалізовану підготовку. Інструктори з неруйнівного контролю повинні мати сертифікат/свідоцтво згідно з стандартом EN 4179 (Аерокосмічна серія. Кваліфікація і атестація персоналу для неруйнівного контролю) мінімум рівня 2 або еквівалентне. або - варіант 4: Повноваження передачі ДПС після технічного обслуговування (сертифікаційне повноваження), надане схваленою за Частиною-145В організацією, яке охоплює дисципліни, що викладаються. Для інструкторів з технічного обслуговування повітряного судна їх повноваження повинне включати сертифікаційні привілеї, що відповідають категорії В1 або В2, та рейтинг кожного типу повітряного судна, який використовується під час підготовки. Для цехів/майстерень (наприклад, фюзеляж повітряного судна, компоненти) та спеціалізованих видів обслуговування кваліфікація повинна відповідати стандарту, як викладено в Керівництві організації з технічного обслуговування (МОЕ). Підготовка обмежується дисциплінами, які охоплені повноваженням.	* Для уникнення конфлікту інтересів, екзамнування відповідно до вимог Частини-147В не може проводитися в організації, де інструктор використовує свої повноваження, якщо не будуть прийняті спеціальні заходи, схвалені КО, для забезпечення чесного складання екзамну. ** Необхідний рівень залежить від спеціальності інструктора (планер, двигун, електричні системи або авіоніка). *** Метою є сприяння залучення інструкторів, які не спеціалізуються на технічному обслуговуванні, а надають дуже спеціалізовану підготовку (наприклад, зварювання), як частини модулю 7 і під наглядом інструкторів з технічного обслуговування в обсязі модулю 7. Викладання обмежується відповідними підмодулями.

Базова підготовка – Викладач (інструктор) з практичної підготовки		
Кваліфікація/ досвід	Відповідність за освітою	Примітки/обмеження
Педагогічна майстерність	- Варіант 1: Сертифікат інструктора, виданий юридичною особою і прийнятий компетентним органом держави, де інструктор буде використовувати свої права* або - варіант 2: навчання за “Курсом підготовки інструкторів” або - варіант 3: повноваження інструктора з практичного елементу (задокументовані) надаються організацією з технічного обслуговування, якщо ця частина передається за контрактом (примітка: однак, організація з ПТО повинна провести та задокументувати адміністративну перевірку компетентності для визначення, як організація з технічного обслуговування оцінює кваліфікацію та компетентність своїх інструкторів) або - варіант 4: оцінка, проведена та задокументована керівником з підготовки організації, якщо він/вона має відповідну кваліфікацію як інструктор, відповідно до процедури МТОЕ та прийнятна для КО після проведення аудиту на місці в реальних умовах підготовки.	* Пред’явлення такого сертифіката КО обов’язкове (необхідно продемонструвати, що сертифікат прийнятний для КО), особливо якщо сертифікат був виданий в іншій державі.
Інші знання	- Рівень* володіння англійською мовою, необхідний для технічного обслуговування повітряного судна (міжнародні вимоги до підготовки) та - підготовка за напрямками: Частина-66В (базовий), Частина-147В (базовий) і Частина-145В (детальний), процедури керівництва (МТОЕ тощо).	* Рівень володіння англійською мовою визначається: - варіант 1: чинним сертифікатом про мінімальний рівень володіння мовою B1 (або еквівалентний рівень) відповідно до Спільних європейських критеріїв володіння іноземними мовами (CEFR), або еквіваленту, який прийнятний для КО або - варіант 2: оцінкою, проведеною та задокументованою керівником з підготовки організації, якщо він має відповідну кваліфікацію як інструктор відповідно до процедур МТОЕ. Оцінювання повинне підтвердити навички, що відповідають мініальному рівневі B1 (або еквівалентному рівню) згідно з CEFR, або еквіваленту, який прийнятний для КО.

Продовження додатка 2

Продовження таблиці 8

Базова підготовка – Викладач (інструктор) з практичної підготовки		
Кваліфікація/ досвід	Відповідність за освітою	Примітки/обмеження
Досвід за фахом	- Три роки відповідного досвіду. Досвід має бути характерним для дисциплін, що викладаються, та отриманим нижченаведеним чином: 1) для підготовки до технічного обслуговування повітряного судна: досвід, отриманий під час технічного обслуговування авіаційної техніки державної авіації або іншої еквівалентної, включаючи лінійне та/або технічне обслуговування в ангарі; 2) технічне обслуговування в цеху (компоненти/елементи конструкції тощо): досвід, отриманий в цехах під час технічного обслуговування авіаційної техніки державної авіації, та який відповідає технічному обслуговуванню компонентів; 3) спеціалізовані знання (зварювання, неруйнівний контроль тощо): відповідний досвід, отриманий на виробництві*.	* Необхідно подбати, щоб досвід отриманий в умовах неавіаційної промисловості, був відповідним та перенесеним на технічне обслуговування авіаційної техніки державної авіації.

Таблиця 9

Базова підготовка – Експерт з оцінювання практичних навичок		
Кваліфікація/досвід	Відповідність за освітою	Примітки/обмеження
Знання за фахом	Експерти з оцінювання практичних навичок повинні відповідати тим же критеріям, що діють для інструкторів з практичного елементу конкретного модуля (наприклад, екзаменатор модулю 11 відповідає критеріям щодо інструктора з модулю 11).	
Педагогічна майстерність	- Навчання за “Курсом підготовки екзаменаторів” та - оцінка, проведена та задокументована керівником з підготовки організації, якщо він має відповідну кваліфікацію як екзаменатор, відповідно до процедури МТОЕ.	
Інші знання	Підготовка з проведення оцінювання практичних навичок згідно з процедурами МТОЕ.	
Досвід за фахом	- Три роки відповідного досвіду. Досвід має бути характерним для дисциплін, що викладаються, та отриманим нижченаведеним чином: 1) для підготовки до технічного обслуговування повітряного судна: досвід, отриманий під час технічного обслуговування авіаційної техніки державної авіації або іншої еквівалентної, включаючи лінійне та/або технічне обслуговування в ангарі; 2) технічне обслуговування в цеху (компоненти/елементи конструкції тощо): досвід, отриманий в цехах під час технічного обслуговування авіаційної техніки державної авіації, та який відповідає технічному обслуговуванню компонентів; 3) спеціалізовані знання (зварювання, неруйнівний контроль тощо): відповідний досвід, отриманий на виробництві*.	* Необхідно подбати, щоб досвід отриманий в умовах неавіаційної промисловості, був відповідним та перенесеним на технічне обслуговування авіаційної техніки державної авіації.

Таблиця 10

Підготовка на тип ДПС – Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки		
Кваліфікація/ досвід	Відповідність за освітою	Примітки/обмеження
Знання за фахом	- Варіант 1: Сертифікат визнання* (підготовка + екзаменування), виданий схваленою організацією згідно з вимогами Частини-147В після успішного проходження підготовки на тип (рівень 3), на відповідних повітряних суднах, включаючи теоретичний та практичний елементи. У сертифікаті визнання повинна бути зазначена категорія, що відповідає спеціальності інструктора (наприклад, В2 для інструктора з авіоніки) та курс підвищення кваліфікації/перепідготовка з відповідного типу ДПС, якщо інструктор не проводив підготовку з цього типу відповідно до вимог Частини-147В протягом двох років з початку роботи в поточній організації, схваленій відповідно до вимог Частини-147В або - варіант 2: підготовка на тип (теоретичний та практичний елемент) в організації, відмінній від схвалених відповідно до вимог Частини-147В. Програма/рівень курсу має бути еквівалентним вимогам Додатка 3 до Частини-66В. Еквівалент повинен бути прийнятний для КО та курс підвищення кваліфікації/перепідготовка з відповідного типу ДПС, якщо інструктор не проводив підготовку з цього типу відповідно до вимог Частини-147В протягом двох років з початку роботи в поточній організації, схваленій відповідно до вимог Частини-147В або - варіант 3: спеціалізована підготовка, (наприклад, з гідравлічної системи) з конкретного типу повітряного судна. Програма/рівень курсу має бути еквівалентним вимогам Додатка 3 до Частини-66В. Обсяг підготовки має бути обмежений відповідною спеціальністю та курс підвищення кваліфікації/перепідготовка з відповідного типу ДПС, якщо інструктор не проводив підготовку з цього типу відповідно до вимог Частини-147В протягом двох років з початку роботи в поточній організації, схваленій відповідно до вимог Частини-147В.	* Для уникнення конфлікту інтересів, екзаменування згідно з вимогами Частини-147В не може проводитися в організації, де інструктор використовує свої повноваження, якщо не будуть прийняті спеціальні заходи, схвалені КО, для забезпечення чесного складання екзамену.

Підготовка на тип ДПС – Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки		
Кваліфікація/ досвід	Відповідність за освітою	Примітки/обмеження
Педагогічна майстерність	- Варіант 1: Сертифікат інструктора, виданий юридичною особою і прийнятий компетентним органом держави, де інструктор буде використовувати свої права* або - варіант 2: навчання за “Курсом підготовки інструкторів” або - варіант 3: оцінка, проведена та задокументована керівником з підготовки організації, якщо він має відповідну кваліфікацію як інструктор, відповідно до процедури МТОЕ та прийнятна для КО після проведення аудиту на місці в реальних умовах підготовки.	* Пред’явлення такого сертифіката КО обов’язкове (необхідно продемонструвати, що сертифікат прийнятний для КО), особливо якщо сертифікат був виданий в іншій державі.
Інші знання	- Рівень* володіння англійською мовою, необхідний для технічного обслуговування повітряного судна (міжнародні вимоги до підготовки) та - документоване ознайомлення із спеціальними процедурами та вимогами до підготовки (наприклад, організація курсів, відвідування тощо), як описано в МТОЕ та - підготовка до конкретних методів навчання або навчально-тренувальних пристроїв, що використовуються навчальною організацією (наприклад, симулятори, тренажери тощо).	* Рівень володіння англійською мовою визначається: - варіант 1: чинним сертифікатом про мінімальний рівень володіння мовою B1 (або еквівалентний рівень) відповідно до Спільних європейських критеріїв володіння іноземними мовами (CEFR), або еквіваленту, який прийнятний для КО або - варіант 2: оцінкою, проведеною та задокументованою керівником з підготовки організації, якщо він має відповідну кваліфікацію як інструктор відповідно до процедур МТОЕ. Оцінювання повинне підтвердити навички, що відповідають мініальному рівневі B1 (або еквівалентному рівню) згідно з CEFR, або еквіваленту, який прийнятний для КО.
Досвід за фахом	- Три роки відповідного досвіду, включаючи один рік досвіду на відповідному типі* повітряного судна. Досвід має стосуватися елементів, що викладаються в умовах державної авіації або прийнятного для КО еквіваленту (спеціальності з технічного обслуговування повітряних суден, проектування тощо).	* Не стосується нових сертифікованих типів повітряних суден. В таких випадках слід зв’язатися з КО.

Таблиця 11

Підготовка на тип ДПС – Екзаменатор з теоретичної підготовки		
Кваліфікація/ досвід	Відповідність за освітою	Примітки/обмеження
Знання за фахом	Екзаменатори рівня знань повинні відповідати тим же критеріям, що діють для інструкторів з теоретичної підготовки конкретного елемента (наприклад, екзаменатор з елементу “Навігація” відповідає критеріям щодо інструктора, який викладає дисципліну “Навігація”).	
Педагогічна майстерність	- Варіант 1: навчання за “Курсом підготовки екзаменаторів” або - варіант 2: оцінка, проведена та задокументована керівником з екзаменування організації, якщо він має відповідну кваліфікацію як екзаменатор, відповідно до процедури МТОЕ та прийнятна для КО після проведення аудиту на місці в реальних умовах підготовки.	
Інші знання	Підготовка з проведення екзаменування згідно з процедурами МТОЕ та стандарт екзамену згідно з вимогами Частини-66В.	
Досвід за фахом	Не обов’язково	Однак, практичний досвід з технічного обслуговування, проєктування та виробництва повітряного судна є перевагою.

Таблиця 12

Підготовка на тип ДПС – Викладач (інструктор) з практичної підготовки		
Кваліфікація/ досвід	Відповідність за освітою	Примітки/обмеження
Знання за фахом	- Варіант 1: Сертифікати визнання* (підготовка + екзаменування + оцінювання практичних навичок), видані схваленою організацією згідно з вимогами Частини-147В після успішного проходження підготовки на тип (рівень 3), включаючи теоретичний та практичний елементи. У сертифікаті визнання повинна бути зазначена категорія, що відповідає спеціальності інструктора (наприклад, В2 для інструктора з авіоніки)	* Для уникнення конфлікту інтересів, екзаменування та оцінювання практичних навичок відповідно до вимог Частини-147В не може проводитися в організації, де інструктор використовує свої повноваження, якщо не будуть прийняті спеціальні заходи, схвалені КО, для забезпечення чесного складання екзамену.
	та курс підвищення кваліфікації/перепідготовка з конкретного типу ДПС, якщо інструктор не проводив підготовку з цього типу згідно з вимогами Частини-147В протягом двох років з початку роботи в поточній організації, схваленій відповідно до вимог Частини-147В	
	або - варіант 2: підготовка на тип (теоретичний та практичний елемент) в організації, відмінній від схваленої за Частиною-147В. Програма/рівень курсу має бути еквівалентним вимогам Додатка 3 до Частини-66В. Еквівалентність повинна бути прийнятною для КО	
	та курс підвищення кваліфікації/перепідготовка з конкретного типу ДПС, якщо інструктор не проводив підготовку з цього типу згідно з вимогами Частини-147В протягом двох років з початку роботи в поточній організації, схваленій відповідно до вимог Частини-147В	
	або - варіант 3: спеціалізована підготовка, (наприклад, гідравлічна система) до конкретного типу повітряного судна. Програма та рівень підготовки повинні відповідати Додатку 3 до Частини-66В. Обсяг підготовки обмежується відповідною спеціальністю	
	та курс підвищення кваліфікації/перепідготовка з відповідного типу ДПС, якщо інструктор не проводив підготовку з цього типу згідно з вимогами Частини-147В протягом двох років з початку роботи в поточній організації, схваленій відповідно до вимог Частини-147В.	

Підготовка на тип ДПС – Викладач (інструктор) з практичної підготовки		
Кваліфікація/ досвід	Відповідність за освітою	Примітки/обмеження
Педагогічна майстерність	- Варіант 1: Сертифікат інструктора, виданий юридичною особою і прийнятий компетентним органом держави, де інструктор буде використовувати свої права* або - варіант 2: навчання за “Курсом підготовки інструкторів” або - варіант 3: повноваження інструктора з практичного елементу (задокументовані) надаються організацією з технічного обслуговування, якщо ця частина передається за контрактом (примітка: однак, організація з ПТО повинна провести та задокументувати адміністративну перевірку компетентності для визначення, як організація з технічного обслуговування оцінює кваліфікацію та компетентність своїх інструкторів) або - варіант 4: оцінка, проведена та задокументована керівником з підготовки організації, якщо він має відповідну кваліфікацію як інструктор, відповідно до процедури МТОЕ та прийнятна для КО після проведення аудиту на місці в реальних умовах підготовки.	* Пред’явлення такого сертифіката КО обов’язкове (необхідно продемонструвати, що сертифікат прийнятний для КО), особливо якщо сертифікат був виданий в іншій державі.
Інші знання	- Рівень* володіння англійською мовою, необхідний для технічного обслуговування повітряного судна (міжнародні вимоги до підготовки) та підготовка за напрямками: Частина-66В (базовий), Частина-147В (базовий) і Частина-145В (детальний), процедури керівництва (МТОЕ тощо) та підготовка до конкретних методів підготовки або навчально-тренувальних пристроїв (наприклад, симулятори, тренажери тощо).	* Рівень володіння англійською мовою визначається: - варіант 1: чинним сертифікатом про мінімальний рівень володіння мовою B1 (або еквівалентний рівень) відповідно до Спільних європейських критеріїв володіння іноземними мовами (CEFR), або еквіваленту, який прийнятний для КО або - варіант 2: оцінкою, проведеною та задокументованою керівником з підготовки організації, якщо він має відповідну кваліфікацію як інструктор відповідно до процедур МТОЕ. Оцінювання повинне підтвердити навички, що відповідають мініальному рівневі B1 (або еквівалентному рівню) згідно з CEFR, або еквіваленту, який прийнятний для КО.

Продовження додатка 2

Продовження таблиці 12

Підготовка на тип ДПС – Викладач (інструктор) з практичної підготовки		
Кваліфікація/ досвід	Відповідність за освітою	Примітки/обмеження
Досвід за фахом	- Варіант 1: три роки відповідного досвіду, включаючи один рік досвіду на відповідному типі повітряного судна*. Досвід має стосуватися елементів, що викладаються, в сфері державної авіації або прийнятного для КО еквіваленту, включаючи досвід лінійного та/або технічного обслуговування в ангарі або - варіант 2: три роки досвіду на подібних повітряних суднах та додатковий досвід на конкретному типі ДПС, набутий під час підготовки на тип, тощо.	* Не стосується нових типів сертифікованих повітряних суден. В таких випадках слід зв'язатися з КО.

Таблиця 13

Підготовка на тип ДПС – Експерт з оцінювання практичних навичок		
Кваліфікація/ досвід	Відповідність за освітою	Примітки/обмеження
Знання за фахом	Експерти з оцінювання практичних навичок повинні відповідати тим же критеріям, що діють для інструкторів з практичної підготовки конкретного елемента (наприклад, експерт з оцінювання системи “Шасі” відповідає критеріям щодо інструктора, який викладає систему “Шасі”).	
Педагогічна майстерність	- Навчання за “Курсом підготовки екзаменаторів” або - оцінка, проведена та задокументована керівником з екзаменування організації, якщо він має відповідну кваліфікацію як екзаменатор, відповідно до процедури МТОЕ та прийнятна для КО після проведення аудиту на місці в реальних умовах підготовки.	
Інші знання	- Підготовка з проведення оцінювання практичних навичок відповідно до процедур МТОЕ та підготовка до конкретних методів навчання або навчально-тренувальних пристроїв (наприклад, симулятори, тренажери тощо).	
Досвід за фахом	- Три роки відповідного досвіду, включаючи один рік досвіду на відповідному типі повітряного судна. Досвід має стосуватися питань оцінки навичок в сфері державної авіації або прийнятного для КО еквіваленту, включаючи досвід лінійного та/або технічного обслуговування в ангарі.	

Додаток 3

до Методичних рекомендацій державної авіації щодо організації та здійснення оцінювання кваліфікації, досвіду і компетентності викладачів (інструкторів), екзаменаторів, спостерігачів та експертів з оцінювання практичних навичок (підпункт 2.2.2 пункту 2.2 розділу II)

Межі повноважень викладача/екзаменатора та/або експерта з оцінювання практичних навичок

Фото власника <i>Прізвище, ім'я, по батькові викладача/екзаменатора Дата та місце народження</i> <i>Назва організації з ПТО</i> <i>Адреса організації з ПТО</i> Підпис власника: _____ Викладач (інструктор) з теоретич. підготовки Екзаменатор Викладач (інструктор) з практич. підготовки Експерт з оцінювання практичних навичок	Повноваження, надані організацією з підготовки до технічного обслуговування (Частина-147B) № _____ Коди: Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки – TI Екзаменатор – Ex Викладач (інструктор) з практичної підготовки - PI Експерт з оцінювання практичних навичок - PA																											
	<table border="1"><thead><tr><th>Назва курсу</th><th>Функція</th><th>Дата видачі повноважень (первинна)</th><th>Категорія / обмеження (як у розділі 1.5 МТОЕ)</th></tr></thead><tbody><tr><td colspan="4">Базова підготовка</td></tr><tr><td><i>Модуль 1</i></td><td><i>TI, Ex</i></td><td><i>25.10.2023</i></td><td><i>A, B1, B2/ 1.1, 1.2</i></td></tr><tr><td><i>Модуль 6</i></td><td><i>TI, Ex</i></td><td><i>25.10.2023</i></td><td><i>A, B1 / 6.1, 6.3</i></td></tr><tr><td colspan="4">Підготовка на тип ПС</td></tr><tr><td><i>Ми-2</i></td><td><i>TI, Ex</i></td><td><i>25.10.2023</i></td><td><i>B1, B2 / ATA21, 22, 23, 24, 26, 30,31, 33, 34, 35, 77</i></td></tr><tr><td><i>Ми-8МТВ-1</i></td><td><i>TI, Ex, PI, PA</i></td><td><i>25.10.2023</i></td><td><i>B1, B2 / ATA 05-12, 20, 21, 25 – 30, 32, 35, 36, 38, 47, 49, 51-57, 70 -76, 78-80</i></td></tr></tbody></table> Дата видання (перевидання): 25.10.2023 Термін дії: 24.10.2025 Керівник з якості: _____ П. І. Б. (підпис)	Назва курсу	Функція	Дата видачі повноважень (первинна)	Категорія / обмеження (як у розділі 1.5 МТОЕ)	Базова підготовка				<i>Модуль 1</i>	<i>TI, Ex</i>	<i>25.10.2023</i>	<i>A, B1, B2/ 1.1, 1.2</i>	<i>Модуль 6</i>	<i>TI, Ex</i>	<i>25.10.2023</i>	<i>A, B1 / 6.1, 6.3</i>	Підготовка на тип ПС				<i>Ми-2</i>	<i>TI, Ex</i>	<i>25.10.2023</i>	<i>B1, B2 / ATA21, 22, 23, 24, 26, 30,31, 33, 34, 35, 77</i>	<i>Ми-8МТВ-1</i>	<i>TI, Ex, PI, PA</i>	<i>25.10.2023</i>
Назва курсу	Функція	Дата видачі повноважень (первинна)	Категорія / обмеження (як у розділі 1.5 МТОЕ)																									
Базова підготовка																												
<i>Модуль 1</i>	<i>TI, Ex</i>	<i>25.10.2023</i>	<i>A, B1, B2/ 1.1, 1.2</i>																									
<i>Модуль 6</i>	<i>TI, Ex</i>	<i>25.10.2023</i>	<i>A, B1 / 6.1, 6.3</i>																									
Підготовка на тип ПС																												
<i>Ми-2</i>	<i>TI, Ex</i>	<i>25.10.2023</i>	<i>B1, B2 / ATA21, 22, 23, 24, 26, 30,31, 33, 34, 35, 77</i>																									
<i>Ми-8МТВ-1</i>	<i>TI, Ex, PI, PA</i>	<i>25.10.2023</i>	<i>B1, B2 / ATA 05-12, 20, 21, 25 – 30, 32, 35, 36, 38, 47, 49, 51-57, 70 -76, 78-80</i>																									
Умови: Власник цього документа уповноважений Керівником з якості організації з ПТО _____ на здійснення підготовки та екзаменування в межах обмежень, визначених в цьому документі. Надання такого уповноваження означає, що власник відповідає вимогам МТОЕ в частині, що стосується. Права: Власнику цього документу дозволяється здійснювати підготовку за схваленими курсами підготовки та екзаменування від імені організації з ПТО _____ в межах обмежень, визначених в цьому документі	МЕЖІ ПОВНОВАЖЕНЬ																											